Casꝰ reservati in Synodo Coloniensi tempore Archiepi Guilhelmi ante annum 1494.

Ex ſtatutis ꝓuincialib⁹ dñi Guilhelmi ſancte eccleſie Colonieñ. archiepī

VOlumus ex teno
re p̄ſentiū ſub pe
na ſuſpenſionis
ab officio diuinorū: quā
in quēlibet ipſorū nobis
in his nō parentē ſex die-
rum monitiōe premiſſa
ferim⁹. in his ſcriptis di-
ſtricte precipiendo man-
damus ꝙ quilibet rector
eccl'ie parrochialis aut ip
ſius vices gerens noſtra
rū ciuitatis et dioceſis co
lonieñ. caſus nobis reſer
uatos in principio vel in
fine cuiuſlibꝫ libri miſſa-
lis eccleſie cui p̄eſt diſtinc
te ſcribat aut ſcribi faciat
infra menſem.

PRecipimus vt ſacer-
dotes in caſibus nobis
aut ſuperioribus nr̄is re
ſeruatis: ſe in cōfeſſioni-
bus nullaten⁹ intromit-
tant. ſed dū eis occurrūt
nos aut vices noſtras ge
rentes in ſpiritualib⁹ cō-
ſulāt. Qui caſus ſeu q̄ pec
cata ſūt. Homicidia Sa-
crilegia Incendiū eccleſi
arū. Peccata cōtra natu
ram Defloratio virginū
ↄtra volūtatē. Concubi-
tus ſanctimonialiū. cō-
uerſarū. incluſarū. ⁊ alia
rum religioſaꝝ mulierū
Inceſt⁹. Adulteria. In-
iectiones manuū in parē
tes vel in eccleſiaſticas ꝑ-
ſonas. Sortilegia Vene
ficia. Periuria māifeſta.
Fidei et votorum tranſ-
greſſiōes Symonia He
reſis Apoſtaſia Et mag
ne blaſphemie ſerioſe fa-
cte. In dubijs autem ſa-
cerdotes ſemper ↄſulant
nos vel vices noſtras in
ſpiritualib⁹ gerētes. aut
alios ſapiētes viros nō
prodēdo vel reuelādo cō
fitentē ſed in genere. quo
rum cōſilio penitentē ab
ſoluant et ad aliū mittāt.

¶ Verſus quādo Ite
miſſa eſt decantat̄.

Poſt duplex alle: ſemꝑ
cantabitur Ite. Sed vi-
gil aſcenſi. ſimul exaudi

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

caret Jte. A cinerũ feſto
donec benedicta canat̃.
In primis ferijs: nullũ
feſtum celebratur

Verſus ad celebrãdũ
nuptias qñ licet ſiue non

a longe hoiem dederũt
Aſpiciens Veterẽ Circũ
Non licet licet non licet
ſimõ veſtrũ ſit trinitas.
Qua Quis Benedicta
Licet nõ licet licet

Verſus qũo tpe ĩterdicti
in eccleſia ſeruandum eſt

Dum locus eſt interdic-
tus: fit gr̃a talis Chryſ-
mãtur. baptizãtur pueri
vel adulti. Infirmis ſa-
nis ɔfeſſio participatur.
Solis ĩfirmis corp⁹ chri
ſtĩ tribuat̃. Clerus inun
gatur. ſine campanis tu-
mulatur. Quatuor in fe
ſtis forib⁹ celebrat̃ aptis

Jtẽ nota Si feſtũ Mar-
ci venerit infra octãs pa
ſce: tũc ibidẽ ſeruat̃ Leta
nia. ſed officiũ de ſancto
marco ſeruat̃ poſt octãs
Jtẽ notandũ ꝙ dñs Ni-
colaus Cuſa Cardina
lis Legatus inſtituit et
quinq̃ginta dies indul-
gentiaꝝ legenti conceſſit
hanc ſubſequentẽ clauſu
lam Dñicis diebus poſt
ultimã Collectã et cõplẽ-
dam in miſſa. Et famu-
los tuos N. papam et N
antiſtitẽ noſtros vna cũ
vniuerſa eccl'ia catholica
ab omi aduerſitate cuſto
di. Pđ. vel. Qui vi. Pre-
dictã clauſulam ĩuenies
poſt cõe de dña. poſt col-
lectam dñicis dieb⁹ can-
tandã ſcz Concede q̃ſu-
mus fol. cclvij.

Sequũtur. xiiij. conſilia
doctorũ ꝑ periculis que
in miſſa ɔtingere poſſũt

Sciendũ etiam ſum-
opere ꝙ ſcdm ſcrip-
ta ſanctoꝝ doctorũ Tho
me Alberti Monaldi Ri
chardi Vbertini Raymũ
di. quatuordecim ſũt pe-
ricula defect⁹ vel negligẽ
tie que in miſſa continge
re poſſunt.

Primũ periculũ. Prim⁹
defectus eſt Si ſacerdos

Missale Coloniense
impressum aō · 1494 · tempore
~~Guilhelmi~~ in fine libri designato ·
Indicem contentorum vide post 5 · folia ·

morte vel graui īfirmita
te occupetur ante cōſecra
tionem: non oportet ꝙ ꝑ
alium ſuppleatur. Si ve-
ro poſt cōſecrationē acci-
derit ante ſumptionē: de
bet per alium cōpleri in-
cipiendo vbi prior dimi
ſerit Et ſi neſcitur vtrum
hoſtia ſit ꝯſecrata vł nō:
debet aliam accipere et a
capite īcipere. ſcꝫ Qui pri
die. Si vero poſt cōſecra-
tionem corporis defece-
rit: debꝫ nichilominꝰ aliā
hoſtiā conſecrare. Quia
ꝯſecratio corporis ⁊ ſan
guinis ad vnū ꝑtinet ſa-
cramentū: quod ab vno
debet perfici. Et prima
hoſtia a ſacerdote vł alio
diſpoſito reuerēter ſumi
debet. Secūdū periculū
Secundus defectꝰ eſt. Si
ſacerdos poſt cōſecratio
nem inceptā: recordatur
ſe aliqͩd comediſſe vel bi-
biſſe: debꝫ nichilominus
procedere ⁊ ſumere. Ter-
Tercius ciū periculum
defectus eſt. Si poſt con-
ſecrationē inceptā recor-
datur ſe mortale peccatū
cōmiſiſſe. peniteat cū pro
poſito confitendi et ſatiſ
faciendi. et ſacrificiū per-
ficiat. et ſic non indigne
ſed fructuoſe perficit. Hec
Thomas Quartū peri-
Quartus defectus culū
eſt. Si poſt cōſecrationē
ſe meminerit excōmuni-
cationē quācunqꝫ incur-
riſſe. debet propoſitū aſ-
ſumere abſolutionē petē
di: et diuina miſteria per
agere et fructuoſe cōmu-
nicare. Si ante cōſecrati-
onē ſit memor criminis
mortalis. excōmunicati-
onis aut manducatiōis
tutiꝰ reputarē ꝙ miſſā de-
ſereret: vbi graue vel ma
gnū ſcandalū non time-
retur. Alꝭs ſi quis predic-
ta: cauſa īfirmitatis aut
mortis dimitteret miſte-
ria incōpleta per negligē
tiam: non ſolū mortali-
ter peccaret. ſed etiam ſen
tentiam excōmunicatio-
nis īcurreret. vt habetur

viij.q.i.nichil. Hec Tho-
mas et albertus Quin-
Quintus tum periculū
defectus ē. Si muſca vel
aranea ante conſecratio
nem in calicem ceciderit:
debet vinū effundi et ali-
ud poni. Si poſt cōſecra
tionē ceciderit: debet ani-
mal diligenter in alio ca
lice lauari cum vino ꝛ ſu
per piſtinā comburi. Et
ablutio cū cinerib⁹ in ſa-
crario pro reliquijs reſer
uari. vel per quēlibet ieiu
nū ſumi. Sextū periculū
Sextus defectus eſt. Si
poſt ꝯſecratiōnē venenū
in calice dephēderit: nul-
lo modo debet ſumere ne
calix vite vertatur i mor
tem. ſed debet in vaſculo
apto pro reliquijs cōſer-
uari. Et debet aliā hoſti-
am et aliud vinū ſumere
et a capite. ſcꝫ Qui pridie
incipere et cōſecrare: da-
to etiā ꝙ prius ſumpſit
corp⁹ dn̄i. Hec Thomas
Monaldus. Innocenti
us iij. Septimū periculū

Septimus defectus eſt.
Si poſt conſecrationē ꝑ-
cipiat vinum deeſſe debꝫ
ſtatim apponere Si vero
poſt cōſecrationē corpo-
ris ꝑceperit aquā deeſſe:
debet nihilominꝰ proce-
dere. qꝛ aqua nō eſt de ne
ceſſitate ſacramenti. nul
lo igitur modo debet aq̄
vino cōſecrato miſceri qꝛ
ſequeretur ex hoc corrup
tio ſacramenti. Hec Tho
mas in iij. parte ſumme
Et debꝫ talis puniri. Oc
Octau⁹ tauū periculū
defectus eſt. Si poſt cōſe-
cratiōnē ante ſumptionē
corporis perceperit aquā
in calice illā debet effun-
dere. qꝛ nihil actum eſt. et
vinū imponere ꝛ reſume
re verba cōſecratiōis ſan
guinis ſcilꝫ Simili mo-
do. Si vero poſt ſumpti
onē corporis ꝑcepit tūc
aliam hoſtiā cū vino de-
bet ſumere ꝛ ꝑficere a ca-
pite incipiendo. vt ſupra
dictū eſt. et hoc ideo vt ſe-
cūdū cōciliū toletanū ꝑ-

fectus ordo cõpleaꝛ. Si-
militer fiat ſi etiã aquã q̄
erat in calice prius ſum-
pſerit. Quia p̄ceptũ de ꝑ-
fectione ſacramenti ma-
ioris eſt ponderis q̃ p̄ce-
ptum ꝙ ſacramẽtũ a ieiu
nis ſumaꝛ. Hec Thomas
Nonus Nonũ periculũ
defect⁹ eſt. Licet ſacerdos
nõ recolat ſe aliqua dixiſ
ſe. nõ debet ꝓpterea turba
ri. Non eñi qui multa di
cit recolit omniũ q̄ dixit.
Nec debꝫ aliquid reſume
re in mutando ordinẽ ſa
crificij. Si vero certificeꝛ
ſe omiſiſſe aliqua que ſũt
de neceſſitate ſacramenti
ſcꝫ formã conſecratiõis:
tunc debet reſumere Vbi
aũt eſt dubitatio que ſo-
let ſcrupuloſis ⁊ obliuio
ſis accidere. debet argui
ꝙ illud ſit dictũ. maxime
ex ordine loquẽdi verbo
rum nec multũ ĩtra ſe exa
minare ſed repellere. qꝛ ſe-
pe eſt tẽptatio ab hoſte vt
impediaꝛ deuotio ſacra-
menti. et ſepe magna di-
centis attentio memoriã
impedit. Sĩl̃ter qñ mul-
te hoſtie ꝯſecrãtur et vna
ſola in manu ſacerdotis
accipiꝛ. nõ ꝓpter hoc alie
min⁹ cõſecrãꝛ. eſto ꝙ tũc
actu non cogitauerit de
eiſdem. licet valde decens
ſit ꝙ intẽtio actu feratur.
Decim⁹ Decimũ ꝑiculũ
defectus eſt. Si ꝓpter fri-
gus hoſtia ꝯſecrata in ca
licẽ ceciderit. vel per negli
gentiã: p̄cedat et ſingula
dicat. qꝛ hoc nõ facit imꝑ
fectionẽ ſacramẽti. qꝛ fra
ctio hoſtie nõ eſt de neceſ-
ſitate ſacramenti. Vnde
Vndeci cimũ periculũ
mus defectus eſt. qui nõ
bene cuſtodierit ſacramẽ
tum ꝙ mus vel aliud ani
mal comederit ſacramẽ-
tum: debet penitere. xl. di
eb⁹. Duodecimũ ꝑiculũ.
Duodecimus defect⁹ eſt.
ꝙ ſi ex negligẽtia vel in-
cautela ſacerdotis amiſ-
ſa fuerit hoſtia aut pars
ei⁹ ita ꝙ inueniri nõ poſ-
ſit. xxx. diebus peniteat.

Similiter peniteat ꝑ cu-
ius negligētiā hoſtie pu
treſcūt. Si ante cōſecrati-
onē aduertit hoſtiam eſ-
ſe corruptā vel putrefac-
tam vel nō triticeam: ali-
am ponat. Si vero poſt
ꝯſecrationē percipiat vel
ſumptionē. aliā accipiat
et ꝯſecret et corruptā ho-
ſtiam ieiuno tradat aut
reuerenter reſeruet. Deci-
D eci mūterciū periculū
muſtercius defectus eſt.
Si quis per ebrietatē. vo
racitatē. ſacramentū euo
muerit. xl. diebus penite
at. Clerici ⁊ monachi. lxx
Epiſcopi. xc. Si aūt infir
mitatis cauſa. vij. Et ſi
apparuerit aliqua foꝛma
panis reuerēter ſeruāda
eſt vel ſumenda ſi fieri po
teſt. qꝛ manētibus ſpecie-
bus manet ibi chriſtus.
Ea vero in quib⁹ inueni
untur cōburenda ſunt. ci
neres in ſacrario reponā
tur. Decimūquartū peri
Q uartuſdecimus culū.
defectus eſt. Si ſanguis
ſtillauerit ſuꝑ tabulam
que terre adheret lingua
lambatur ⁊ tabula rada
tur. Si vero ſuper terrā.
terra radat᷑ et igne cōbu-
ratur et cinis iuxta alta-
re cōdatur. et. xl. dieb⁹ pe
niteat. Si vero ſuper cor
porale vel ad tercium lin
theū ꝑuenerit. ix. dieb⁹ pe
niteat et lintheamina tri
bus vicibus in calice la-
uet et ablutio ſumat᷑ vel
iuxta altare recondatur.
Quidā partem illam ab
ſcindūt et comburūt. ſed
hoc nō eſt neceſſe. Si aūt
ſuꝑ altare: abſorbeat mi
niſter ſtillā ⁊ trib⁹ diebus
peniteat. Pꝛedictis dieb⁹
debet ieiunare ⁊ a cōione
ceſſare. Sed penſatis cō-
ditiōib⁹ negocij diſpēſa-
ri. Si ex naſo ſacerdotis
ſāguis effluxerit ſeu ſi in
firmitas ei ſuꝑuenerit ſe-
deat donec coualeſcat ⁊̄
vel dimittat ſi nō ꝯſecra-
uerit. Si q̄s ſine ſtola vel
māipſo celebrauerit: licꝫ
grauit᷑ peccet tn̄ cōſecrat.

Duodeci articuli fidei

Primus articul⁹ Petrus

Credo in deū patrem oīpotentem creatorem celi et terre. Uñ Jſaias.lxiij.ca. Tu dñe pať noſter a ſeculo nomen tuum.

Secundus articulus

Andreas. Et in ihesum xp̄m filium eius vnicū dñm noſtrū. Uñ David ps.ij. Dñs dixit ad me filius meus es tu τc̄.

Tercius articulus.

Jacob⁹ maior Qui ꝯceptus eſt de ſpū ſancto natus ex maria virgine. vñ Jſaias.vij. Ecce virgo ꝯcipiet et pariet filium τc̄.

Quartus articulus

Johes euāgeliſta. Paſſus ſub pōtio pylato crucifixus mortuus τ ſepultus. Uñ Zacharias.xij Aſpicient oīes in eū quem trāſfixerunt

Quintus articulus

Thomas. Deſcēdit ad inferna tercia die reſurrexit a mortuis. Uñ Ozee.xiij. O mors ero mors morſus tuus ero inferne

Sextus articulus

Jacobus minor Aſcendit ad celos ſedet ad dexteram dei patris omnipotentis. Unde Amos. ix. Qui edificat aſcenſionem ſuam in celo

Septimus articulus.

Philippus. Jnde venturus eſt iudicare viuos et mortuos. Uñ Jſaias.iij. Dñs veniet ad iudiciū cū ſenioribꝫ terre Et Malachie.iij. Accedā ad vos in iudicio τ ero teſtis velox.

Octauus articulus.

Bartholome⁹ Credo in ſpm̄ ſcm̄. Uñ Jobel.ij Effundam de ſpū meo ſup omnem carnem

Nonus articulus

Matheus. Sanctā eccleſiā catholicam ſanctorū communionem. Unde David ps.xxv. Confitebor tibi in eccleſiā magna τc̄.

Decimus articulus

Symon Remiſſionem peccatorum. Uñ Micheas.vij. Deponet deus oēs iniq̄tates noſtras et proijciat omnia peccata noſtra.

Undecimus articul⁹.

Judas thadeus: Carnis reſurrectionem. Unđ Ezech.xxxvij. Aperiam tumulos veſtros τ educam vos de ſepulchris veſtris.

Duodecim⁹ articulus

Mathias Et vitā eternā amen. Uñ Daniel.xij Euigilabūt oēs alij ad vitā etnā alij i oppbriū

Decē precepta domini

duabus
Jn tabulis binis lex eſt
deſcripta moyſaica
depicta petrinis. Lex pre
ſequentia.
cepta dei ꝯtinet iſta decē.
Unū crede deū. nec iures
vane p ipm̄. Sabbata ſā
ctifices. habeas i honore
parētes Non ſis occiſor.
fur. mech⁹ teſtis iniquus
Alterius nuptaꝫ. nec rē
cupias alienam (*Jacobus mi*)

¶ Nota q̄ iſta decē precepta ſunt data contra decē plagas egyptiacas. Et decē plage egyptiace patent in his verſibus

q̄ꝛ in deum non crediderunt
Prima rubens unda. ra
quia nomen dei blaſphemauerunt
narum plaga ſecunda
q̄ꝛ ſabbata dei cōtempſerūt q̄ꝛ parenti/
Jnđ culex triſtis. p⁹ muſ
bus non obedierunt
ca nociuior iſtis Quinta
q̄ꝛ ſanctos dei occiderunt quia furtis
pecus ſtrauit. veſicas ſex
intenderunt quia fornicatiōi
ta creauit. Deinde ſubit
vacauerunt q̄ꝛ iniqua teſtimonia
grando. brucus poſt dē
protulerunt quia adulteriū
te nephando Nona tegit
commiſerunt. quia auaricie
ſolem. primam necat ulti
ſtuduerunt.
ma prolem.

Nouē peccata aliena

.i. iubere alijs dare cõſiliũ alteri dare ↄſeſũ
vt male faciat. vt male faciat alteri vt ma
Juſſio. conſilium. cõſen
lauda re maleſcõ defendere fures et
le faciat rẽ in ſuo malo. pccõres in pctis
ſus. palpo. recurſus
habere partem de bo/ doloſe furtum vel
nis iniuſte ablatis. rapinam facere
Participans mutus
nõ reſiſtere pctis quãdo non manifeſtare pctã
commode poſſet. qñ ⁊ vbi licite poſſet
nõ obſtãs. nõ maifeſtãs

Octo beatitudines

Paupertas ſpũs. mitis. lugens. miſeranſq̃
pſecutiones
Juſticiam petere. cor mundũ. per. patienſq̃
His octo fiet ſepe beatus homo

Septem peccata mortalia. verius capitalia

eterna .i. ſeptẽ pctã mortalia
Vt tibi ſit vita ſp ſaligia
deſignat illa dictio
vita. Monſtrat ſaligia q̃
ſcʒ peccata luxuria
ſũt mortalia ſeptẽ. Luxꝰ
ricia bia cidia inuidia
aua. ſup. ac. iuidꝰ. ira. gu

Septẽ ſacramẽta

la
matrimoniũ baptiſmꝰ q̃ fit in
Ordo. ↄiugiũ. fons. ↄfir
frõte p epm eucbariſtia q̃ fit infirmis ad
matio. panis Unctio po
mortem q̃ fit ſacerdoti p venia
ſtrema. cõfeſſio ſũt ſacrã.

Septẽ dona ſpũſſancti

ſentia lectus ſiliũ titudo mor etas entia
Sap. itel. cõ. for. ti. pi. ſci.
collige dona

Septẽ pctã in ſpm̃ſcm̃

impugnatio verita preſumptio de deſperatio de
tis agnite miſericordia dei ſalute.
Impugnãs verum. preſumens. ſpẽq̃ relinquẽs
obſtinatus inuidẽcia ſalutis fraterne
Hinc induratus. odiens q̃ʒ fratris amorem.
penitenciã ↄtẽnens ſpm̃ ſanctum
Emendã ſpernens. impugnat pneuma beatum

Septem opera miſericordie ſpiritualia

peccan/ dubitã igno delinquẽ iniuri p ꝓxĩ
tem ti. rãtẽ ti triſtem oſos mo
Corripe. ſuade. doce. dimitte. ſolare. fer. ora.

Septem opera miſericordie corporalia.

infirmos ſitiẽtes eſuriẽtes captiuos nudos
Viſito. poto. cibo. redimo. tego.
peregrinos mortuos
colligo. tumbo.

Septẽ petitiones contente in pater noſter ſiue oratione dominica.

Prima: vt ſanctificet ⁊ glĩficet nomẽ dei in nobis p bona opa. Scda vt deus faciat nos co/heredes regni ſui. Tercia. vt ſicut ãgeli faciũt voluntatẽ dei in celo. ita ⁊ nos faciamꝰ in tra. Quarta. vt deꝰ det nob̃ neccãria aie ⁊ corpis. Quita vt ipſe dimittat nob̃ pctã noſtra ſic nos dimittimꝰ alijs in nos peccãtib. Sexta vt ipe nõ pmittat nos tẽptari vltra q̃ʒ pati poſſumus. Septima vt deus liberet nos a malis pñtibus ⁊ futuris.

Quinq̃ ſẽſus exteriores.

Viſus. ⁊ auditus. cũ tactu. guſtus. odorq̃
Senſibus his q̃nq̃ haurit homo ſcelera.

Quatuor pctã clamãtia in celum pro vindicta

frequẽter clamat .i. homicidiũ .i. pcm̃ ↄ naturã
Clamitat in celũ. vox ſanguinis. ⁊ ſodomorum.
.ſ. in iudicio vl'a potẽtib .i. qñ nõ ſoluit pciũ laboris
Vox oppreſſorum. merces detenta laborum

Quatuor ↄtutes cardinales

Juſticia. qua reddit̃ vnicuiq̃ qd ſuũ eſt
Prudẽtia. q̃ cognoſcit̃ q̃d agendũ ſit. Tẽperantia. q̃ cohercet̃ appetitus a turpiter appetendis
Fortitudo. qua animus in aduerſis nõ frangit̃. et in proſperis non extollitur

Tres ↄtutes theologicales

Fides. ſine q̃ nemo ſaluari pt. Spes. q̃ p deſideriũ ⁊ ſuſpiriũ introducit ad q̃etis gaudiũ
Charitas. q̃ diligimus deũm ſup oĩa ⁊ proxi/mos noſtros ſicut noſipſos

Duo mãdata pricipalia

Primũ. diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo ⁊ ex tota aia tua ⁊ ex totis virib tuis. Scdm. di/liges pximũ tuũ ſicut teipm. In iſtis eñi duobus mãdatis pendet tota lex ⁊ prophete.